Oplæg til legeplads i Bjerringbro Bymidte

Tema

Sagnet om Gudar, der lagde navn til Gudenåen

Der var en ustyrlig fyr, der hed Gudar, der engang røvede en pige i Tinnet Krat, hvor Gudenåen har sit udspring. Han bandt hende til en kærre og ville bortføre hende. For at undgå at eventuelle forfølgere skulle finde dem, styrede han hesten i indviklede sving og slyngninger, da de kørte væk. Pigens far henvendte sig til en klog mand i Tørring om hjælp til at fange pigerøveren. Først sendte den kloge mand ilden efter Gudar, fordi ilden er hurtigst, men den kloge mand kunne ikke styre ilden og brændte sine fingre. Så måtte han sende vandet! Han kaldte derfor alle bække og kilder sammen, og frådende fulgte denne vandmasse Gudars spor i alle dets slyngninger og rev jorden op, så der blev dannet store dale.

Vandet nåede Gudar ved Randers fjord, og Gudar og hesten druknede, imens pigen - den skønne Else, kom fri.

Og sådan gik det ifølge sagnet til, at Gudenåen blev dannet og fik navn efter den ustyrlige pigerøver Gudar.

Bjerringbro og Gudenåen

Den **160 km lange Gudenå** har været livsgrundlag for masser af mennesker helt tilbage fra stenalderen.

Gudenåen er født under den sidste istid for 15.000 år siden, hvor isen og smeltevandsfloder dannede tunneldalene. Åerne og søerne har siden Arilds tid været **transportvej og spisekammer** for gode danske folk.

Desuden blev åens vandkraft udnyttet allerede i 1200-tallet på klostrene og senere **til mølleri** af forskellig slags.

Man sagde også, at åen var "viet til guderne". Det fortælles, at **man nærmest kunne tage fiskene op med de bare hænder.**

Dog er det højst sandsynligvis en skrøne, at tjenestefolk på gårdene ved deres ansættelse betingede sig, at de kun ville have **laks** et par gange om ugen!

Det er helt forståeligt at mennesker til alle tider har bosat sig langs Gudenåen. Omkring Bjerringbro er der spor af **stenalderbosætninger**. Gullev 1 km syd for Bjerringbro var et rigdomscenter i bronzealderen med **bronzestøberier og stor handel**. I Bjerring, 1 km nord bor Bjerringbro har man blandt andet fundet **runesten**.

Som transportvej var åen uhyre vigtig. **Pramfarten** nævnes allerede i 1400-tallet. Det var især tørv og senere mursten og mergel, som gennem mange år blev transporteret på denne måde. Fra Randers vesthavn blev pramdragerne, eller lejemændene, som de kaldtes, hyret. Først gik turen med stage. Så var **det på med selerne og ud på bredden for at trække prammen op til Bjerringbro**. Her måtte heste overtage arbejdet.

Omkring 1870 var der ca. 200 pramme i fart. **Herefter overtog jernbanen**, som i 1871 blev forlænget til Silkeborg, en stor del af transporten.

Teglværkerne og mergelgravene langs åen brugte dog pramme til transport helt op til 1921, hvor Tangeværket satte en endelig stopper herfor. I dag er strømleverancen beskeden i forhold til forbruget, men **Tangeværket kører fortsat, oven i købet med nye turbiner.**

I dag er Gudenåen mest kendt og elsket for sine rekreative sider**. Der bliver badet, fisket, sejlet i kano og kajak og gået ture langs åen.**

Bjerringbro er i dag kendetegnet ved en by, som er **tæt på natur**. V har **skov og åmiljøet helt tæt på**. Byen er særdeles ”sporty”, med mange elitehold indenfor sport og idræt og ualmindelig mange sportsudøvere på motionsniveau. Det vil derfor være helt oplagt at tage udgangspunkt i natur og aktivitet. Og måske i åens historie (incl sagnet)

Legeplads i Midtbyen

Bjerringbro Handel har en tid været på udkig efter aktiviteter, der kan tiltrække børnefamilier til Midtbyen. Bymidten i dag er centreret om en gågade, der ligger øst/vest med sus gennem gaden på grund af vestenvinden og et torv med grillbar, en vandinstallation og en langsom sivegade. Der er i dag ikke stor aktivitet på hverken torv eller gågade.

Bjerringbro Handel ønsker at skabe en sammenhæng mellem torvet og gågaden (og har en vision om at det kan fortsætte gennem byen helt ned til åen.)

Målgruppen for legepladsen er små børn 0 til 5 år.

En ide er at starte med de helt små og lade legepladserne umærkeligt blive mere krævende, som man kommer gennem byen (vi kan måske ende med træ-top-vandring og et å-badeland ved åen engang)

Placering af legeplads i Midtbyen

Legepladsen bør starte ved torvet. Torvet er i dag kendetegnet med mange sten, en sivegade, en vandinstallation og en grillbar.

Hvordan torvet kan omdannes til en inspirerende legeplads for de mindste, vil vi overlade til kompetente eksperter.

Legepladsen skal binde torv og gågade sammen. Hvis de "legeplads-øer", der kan skabes gennem gågaden også kan fungere dels til at skabe fornemmelsen af rum samtidig med at fungere som en form for windbreakers, vil det være helt optimalt.

Samtidigt ønsker Bjerringbro Handel mindst mulig vedligeholdelse af gaden – altså helst ikke for mange løvfældende træer mm.

Gaden er forholdevis smal. Den fungerer også som brand- og flugtvej. Butikkerne bruger i høj grad deres fortorv til at udstille varer mm

Herunder fotos af gågade mm:

Storegade set fra vest mod øst

”Krydset”, hvor Storegade møder Nørregade

Torvet set, hvor Storegade møder Nørregade

Torvet set fra Nørregade set øst-vest

Nørregade/Torvet mere tæt på vandinstallation